

Opetus- ja kulttuuriministeriö
copyright@minedu.fi

Lausuntopyyntö 14/010/2010, 26.5.2010

Luovien sisältöjen luvaton verkkojakelu

Viestinnän Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuslain 60 a §:n ja sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta. Näkemyksensä luonnoksesta liitto esittää seuraavaa:

Pääviestit

1. Viestinnän Keskusliitto kannattaa ehdotettua ilmoitusmenettelyä oikeudenomistajien lisäkeinona tekijänoikeusloukkausten määrän vähentämiseksi. Suojakeinojen kehittäminen on välttämätöntä, jotta sisältöalan yritykset voivat harjoittaa kannattavaa liiketoimintaa verkossa ja tarjota työmahdollisuuksia suomalaisille tekijöille. Sellaisenaan ilmoitusmenettely on kuitenkin riittämätön keino turvata tekijänoikeuksien tehokas suoja verkkojakelussa.
2. Luvaton vertaisverkkojakelu liittyy tekijänoikeussuojan piirissä olevista erilaisista aineistoista nykyisellään etenkin musiikkiin, elokuviin ja peleihin. Kustannettuihin sisältöihin ja -palveluihin perustuvan verkkoliiketoiminnan kannalta vertaisverkkojakelua suuremman ongelman muodostaa sisällön luvaton kaupallinen linkittämien osaksi erilaisia aggregointipalveluja. Tähän kysymykseen on ensisijaisen tärkeää löytää ratkaisu, jos luovien sisältöjen sähköistä kaupankäyntiä halutaan tehokkaasti edistää.

Vaikuttaminen tekijänoikeusloukkauksiin oikeudenhaltijoiden Ilmoituksilla

Luonnoksen malli ilmoitusmenettelystä niin sanottuna pehmeänä keinona oikeudenloukkauksiin puuttumisessa esiteltiin työryhmäraportissa luvattomien sisältöjen verkkojakelusta (19.8.2009), josta Viestinnän Keskusliitto antoi lausuntonsa opetusministeriölle (30.10.2009). Mallin ideana on oikeudenhaltijan oma aktiivisuus tiedottamisesta siitä, että luvaton jakelu on havaittu ja että muiden oikeussuojakeinojen käyttöä mahdollisesti harkitaan.

Ilmoitusmenettely on ratkaisumallina kannatettava. Se toisi oikeudenomistajalle lisäkeinon vähentää luvantonta jakelua. Koska ilmoitusten vaikutusta luvattoman toiminnan harjoittajien käyttäytymiseen voidaan toistaiseksi vain arvailla, on tärkeää, että ilmoitusmenettelyn käyttö jää oikeudenhaltijan vapaaseen harkintaan eikä sitä aseteta muiden oikeussuojakeinojen käytön edellytykseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että arvioidessaan ilmoituksen vaikutukset sen kustannuksiin nähden liian pieneksi oikeudenhaltija voi käyttää suoraan myös varsinaisia oikeudellisia keinoja.

Luvattoman jakelun tehokas vähentäminen edellyttää puuttumisprosessilta nopeutta. Tuomioistuinmenettelyn osalta kiinnitämme huomiota siihen, että tuomioistuimille on välttämätöntä turvata riittävät resurssit puuttumisprosessien tehokkaaseen ja joutuisaan hoitamiseen.

Tarpeelliset lainsäädäntötoimenpiteet luvattoman verkkopakettien vähentämiseksi

Tekijänoikeuden piirissä olevien sisältöjen ja palvelujen sähköinen kaupankäynti ei ole käynnistynyt toivotulla tavalla. Oikeussuojakeinoilla on keskeinen merkitys sille, miten verkkoliiketoiminnasta voi tulla kannattavaa ja työllistävää.

Työryhmä tarkasteli viime syksyn raportissaan ansiokkaasti luovien sisältöjen verkkopakettien jakelua syksyllä 2008 käytyjen ns. toimialakeskustelujen pohjalta. Tämä tausta vei huomion lähinnä musiikin, elokuvien ja pelien verkkokäyttöön. Sisältöliiketoiminnasta valtaosan muodostaa kuitenkin kustannustoiminta ja myös sen toimintaedellytysten turvaaminen on laillisten verkkosisältöjen ja -palvelujen edistämisen suhteen välttämätöntä.

Kustannustoiminnan kannalta suuren epävarmuustekijän muodostavat tekijänoikeussuojan toistaiseksi selkiytymättömät rajat suhteessa luvattomasti toimiviin, usein hakukonepohjaisiin verkkosivustoihin. Tällaisten sivustojen sisältö perustuu siihen, että toisten luomia ja kustantamia sisältöjä kopioidaan, yhdistellään ja linkitetään koneellisesti.

Sisältöjen julkaisemiseen verkossa on mahdotonta investoida, jollei voida luottaa tekijänoikeuden taloudellisen suojan toimivan myös verkossa. Luovien sisältöjen laillinen verkkokauppa edellyttää paitsi puuttumista ilmeisen luvattomaan jakeluun, myös tekijänoikeussäännösten ajanmukaistamista. Tästä näkökulmasta työryhmän raportissaan esittämää ja luonnoksessa hallituksen esitykseksi siteerattua (s. 13) toteamusta nykyisten oikeussuojakeinojen ajantasaisuudesta ja toimivuudesta on pidettävä jokseenkin harhaanjohtavana.

Yrityksen tuottaman tekijänoikeussuojatun aineiston julkistaminen verkossa ei saa merkitä sitä, että yritys menettäisi kontrollin sisältöön, jonka aikaan saamiseksi, markkinoimiseksi ja jakelemiseksi se on investoinut merkittävästi. Tämä olisi vastoin tekijänoikeuslain säätämisen perustetta, luovan työn ja investointien suoja.

Kaupalliseen linkittämiseen liittyvät kysymykset kaipaavat kiireellisesti perusteellista selvittämistä ja lainsäädännöllistä selkeyttämistä, jotta tulevaisuudessakin on mahdollista kustantaa ja tarjota kansalaisille laadukkaita kotimaisia sisältöpalveluja sekä työllistää suomalaisia tekijöitä. Aineiston kaupallinen linkittäminen on katsottava yleisölle välittämiseksi.

Tässä yhteydessä on tekijänoikeuslainsäädännön ohella otettava huomioon myös sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain säännökset julkaistuun sisältöön liittyvästä julkaisijan vastuusta. Tekijänoikeussuojan tulisi tukea muun sisältösääntelyn velvoittaman vastuun kantamista.

Luovien sisältöjen kustantaminen ja verkkopakettien jakelu edellyttävät selkeitä pelisääntöjä siitä, mitä eri toimijat saavat verkossa tehdä ja mitä eivät. Erityinen huomio tulee tällöin kiinnittää kustannettujen sisältöjen ja palvelujen kaupalliseen käyttöön erilaisten aggregointipalvelujen toimesta. Myös tehokkaat oikeussuojakeinot lain suojaamien oikeuksien loukkaamistilanteissa ovat sisältöliiketoiminnan kannalta välttämättömät. Ilmoitusmenettelyn käyttöönotto on tältä

osin askel oikeaan suuntaan, vaikkakin sellaisenaan riittämätön vastaamaan käsillä olevaan oikeussuojatarpeeseen. Lisätoimet linkityksen pelisääntöjen selkeyttämisen suhteen ovat vielä tarpeen. Kuten jo aikaisemmassa työryhmän mietintöä koskevassa lausunnossakin, esitämme edelleen tämän työn mahdollisimman pikaista käynnistämistä. Tämän lisäksi olisi kiireellistä parantaa teosten laillisen välittämisen edellytyksiä siten, että helpotetaan oikeuksien siirtymistä mahdollisimman alhaisin transaktiokustannuksin tekijältä oikeuksia jalostavalle tuottajalle tai kustantajalle.

Luonnoksessa esitetään tekijänoikeuslain 60 a §:n täydentämistä tuomioistuimen mahdollisuudella velvoittaa palveluntarjoajan luovuttamaan tuomioistuimelle luvatonta jakelua suorittavan yhteystiedot. Täydennys on kannatettavaa, sikäli kun sillä turvataan luonnoksen perusteluissa (s. 21) esitetyllä tavalla yhteistietojen säilyminen ja tehokas mahdollisuus puuttua oikeudenloukkauksiin eikä puututa käyttäjien yksityisen suojaan enemmän kuin on tarpeen.

Viestinnän Keskusliitto ry

Håkan Gabrielsson
toimitusjohtaja

Viestinnän Keskusliitto on joukkoviestintäalan ja graafisen teollisuuden kattojärjestö, joka edistää toimialan yleisiä toimintaedellytyksiä tavoitteenaan turvata monipuoliset viestintäpalvelut suomalaisille. Viestinnän Keskusliitto edustaa noin 800 yritystä ja yhteisöä, jotka työllistävät noin 24.000 henkilöä. Edustettujen yritysten osuus joukkoviestintämarkkinoista on noin 80 %. Keskusliiton jäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Radioiden Liitto ja Suomen Televisioiden Liitto.

Lisätietoja lausuntoon liittyen antavat tarvittaessa:

Håkan Gabrielsson
toimitusjohtaja
hakan.gabrielsson@vkl.fi
puhelin 09 2287 7304
matkapuhelin 050 558 1048

Mikko Hoikka
lakimies, OTT
mikko.hoikka@vkl.fi
puhelin 09 2287 7229
matkapuhelin 040 186 3503